

AFROLIT

AfroLit

**MODERNE LITERATUUR UIT DE
AFRIKAANSE DIASPORA**

Samengesteld door
Dalilla Hermans en
Ebissé Rouw

UITGEVERIJ PLUIM
AMSTERDAM/ANTWERPEN

Eerste druk, oktober 2020

Tweede druk, november 2020

Het copyright op de afzonderlijke bijdragen berust bij de
desbetreffende auteurs

© 2020 samenstelling en inleiding Dalilla Hermans en Ebissé Rouw

Omslagontwerp Michel van Duyvenbode

Typografie binnenwerk Perfect Service

Productiebegeleiding Tim Beijer

Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 90 830 7363 7

NUR 303

www.uitgeverijpluim.nl

INHOUD

Woord vooraf 9

De woeste lokroep

Sulaiman Addonia

Vertaald uit het Engels door Leen Van Den Broucke 13

De schoonmaker

Babs Gons 19

Agatha

Carolina Maciel de França 29

De (ir)relevantie van identiteit

Hasna Ankal 39

Raiyen

Nyiragasigwa Hens 51

Hoe ze ons zien: a hood story

Malique Mohamud 59

Een nietig klein geheel, een volledig potentieel

Esther Duysker 71

Het verhaal van Dony

Bertrand Avery Iradukunda 85

Mijn schoonheid

Tracy Bibo Tansia 93

Cafe con leche, net als Guaichia

Rachel Rumai Diaz 103

Vrouw

Chris Polanen 113

Het wormenhotel

Sayonara Stutgard 123

Weet jij waarom gekooide vogels zingen?

Lisette Ma Neza 137

Satra, dochter van de Zon

Sesa 149

Een greep uit onze verhalen

Grâce Ndjako 159

Dankwoord 173

Over de auteurs 175

Playlist 183

WOORD VOORAF

‘To Exist is to Resist.’ – Akwugo Emejulu en Francesca Sobande 9

Toen de bloemlezing *Zwart – Afro-Europese literatuur uit de Lage Landen* in 2018 het licht zag, wist iedereen die eraan meewerkte dat er iets belangrijks gebeurde. Het boek eiste een plaats op in de Nederlandstalige literaire canon die nog steeds oogverblindend wit aanvoelt. De auteurs uit *Zwart* claimden via hun pen ook hun stem. *Zwart* was een stempel, een geheven vuist en een springplank voor heel wat auteurs met roots in Sub-Sahara-Afrika. Heel snel al wisten we dat het succes van *Zwart* slechts een begin zou zijn. Er zijn nog zoveel verhalen te vertellen, zoveel stemmen die gehoord moeten worden. Er schuilt nog zoveel rijkdom, wijsheid en spitsvondig literair talent in de Afro-diaspora hier bij ons.

AfroLit: moderne literatuur uit de Afrikaanse diaspora bouwt verder op dat fundament. We slaagden erin een nieuwe lichterij auteurs te verzamelen, met elk een

heel eigen geluid. De schrijvers die we vroegen aan deze bundel mee te werken, hebben roots in Afrika, Noord- en Zuid-Amerika, Europa en het Caribisch gebied. Die uitbreiding van de invulling van ‘Afro-diaspora’ was een logische stap. Er gaat een kracht uit van de diversiteit binnen onze diaspora. Onze voorouders kwamen overal ter wereld terecht, ontwikkelden nieuwe Afro-gemeenschappen met een eigen geschiedenis en eigen cultureel erfgoed. We zijn blij in dit boek een veelheid aan verhalen en stemmen te kunnen opnemen die ieder op hun eigen manier bijdragen aan de schoonheid van de Zwarte letteren en daarmee Nederlandstalige literatuur.

Het maken van dit boek was, net zoals (en mede door) de tijd waarin het gemaakt werd, een wilde rit. We hadden nog maar net deze mooie lijst auteurs samengesteld, toen een wereldwijde pandemie onze landen lamlegde. Onze geplande overlegmomenten werden door de plotse lockdown onmogelijk gemaakt. Maar wat we moesten inleveren aan tijd die we normaal gezien samen aan tafel, puzzelend aan dit boek, zouden hebben besteed, werd ingeruild voor honderden berichtjes via WhatsApp. Het heeft stemopnames, emoji’s 🤔👉👤 schermafbeeldingen en gifs geregend tussen ons. Bij elke nieuwe tekst die we binnenkregen, stapten we op een andere emotionele trein.

We hebben buikpijn gehad van het lachen om de

herkenbaarheid van sommige personages. Met ingehouden adem leefden we in spanning mee met andere. Van sommige bijdragen werden we allebei stil. Er staan teksten in dit boek die ons hebben doen huilen, die emoties losmaakten waarvan we beiden niet meer wisten dat ze diep vanbinnen sluimerden. Er zijn schrijvers die ons rode oortjes bezorgden, en anderen vlinders in de buik. Sommige bijdragen waren voor hevige debatten, en daagden ons denken uit. 11

De verzameling van al die verschillende visies, emoties en ideeën vormt een prachtige weerspiegeling van zwartheid in Vlaanderen en Nederland. Geen mens is gelijk, hoeveel we ook met elkaar delen. Hoe we onze (deel)identiteiten beleven, en hoe dat ons schrijven beïnvloedt, is onderhevig aan zoveel factoren. Dat was al duidelijk in *Zwart*, en het spat van elke pagina in *AfroLit*.

De veerkracht van Zwarte schrijvers. De nieuwsgierigheid van Zwarte schrijvers. De verbeelding van Zwarte schrijvers. De ritmiek, poëzie, diepgang, lichtheid en durf van Zwarte schrijvers die hun rechtmatige positie grijpen in de Nederlandstalige literatuur.

Toen midden in de COVID-crisis de moord op George Floyd wereldwijd de #BlackLivesMatter-beweging op de agenda dwong, waren wij volop aan dit boek aan het sleutelen. In een periode waarin Zwarte mensen meer dan ooit gevraagd worden trauma's te

herkauwen, of oneindig hun levensverhalen als getuigenis te leveren aan witheid, wil *AfroLit* een frisse wind zijn. Een boek waarin de verhalen die de diaspora zélf wil vertellen het hoofdpodium nemen. Een boek waarin fictie en non-fictie naadloos in elkaar overvloeien, en waarin de pen belangrijker wordt dan de hand die haar vasthoudt.

- 12 Dit boek kan enkel bestaan dankzij de schitterende bijdragen van Avery Bertrand Iradukunda, Babs Gons, Carolina Maciel de Franca, Chris Polanen, Esther Duysker, Grâce Ndjako, Hasna Ankal, Lisette Ma Neza, Malique Mohamud, Nyiragasigwa Hens, Rachel Rumai Diaz, Sayonara Stutgard, Sesa, Sulaiman Addonia en Tracy Bibo Tansia.

AfroLit is eigenlijk een liefdesbrief geworden. Een liefdesbrief aan Zwarte literatuur. Een boek waarin ons hart zit. Een hart dat overloopt van #BlackJoy nu *AfroLit* de wereld in mag.

Dalilla Hermans en Ebissé Wakjira-Rouw

De woeste lokroep

SULAIMAN ADDONIA

Vertaald uit het Engels door Leen Van Den Broucke

Mevrouw F. en meneer M. kijken naar een man op het strand die met zijn blote tenen in het zand staat. Zijn T-shirt druipt van het water. Het is net opgehouden na een hele nacht regenen, en het is onduidelijk of hij aangespoeld is of de zee in loopt. Ze verbazen zich nergens meer over met dat soort. 13

Meneer M., een gepensioneerde zeeman die nog in het kielzog van de Nellie door de Congo heeft gevaren, schudt zijn hoofd. Ze missen ons bestuur, zegt hij.

Mevrouw F. worstelt met haar krant en kijkt naar de man. Niet óns bestuur, zegt ze. Wij zijn maar een tussenstop voor hen.

Ze wijst ergens ver over zee naar een land waarvan ze weten dat het er is, ook al zien ze het niet.

Ze vraagt zich af waarom die mensen zo dol zijn op dat land dat ze hun leven wagen om erheen te gaan. Het is maar een eiland, zou ze tegen de man willen zeggen. En eilanden zijn al net zo grillig als het water eromheen. Ze lacht wanneer meneer M. de gebeurtenissen van een jaar eerder in herinnering roept, toen

het staatshoofd van dat drijvende land hun besluit te vertrekken bekendmaakte.

Maar ja, vertrekken doen ze altijd al. Hij zwijgt even en zegt dan: naar Amerika.

Of naar dat verleden waarin de zon nooit onderging. Maar dat zegt mevrouw F. niet hardop. In plaats daarvan zegt ze: Ze drijven een illusie tegemoet. Het
14 land is net dat schip uit het tekenfilmpje, de *Black Pig* van kapitein Pugwash.

Ja, dat eiland is Europa's zwarte zwijn, zegt meneer M. Hij is ingenomen met zijn grapje, buigt zich voorover en slaat op zijn dij.

Hun gelach sterft weg en ze vallen stil. Mevrouw F. richt haar aandacht weer op de man, die daar nog steeds staat, naar de wolken te kijken. De wolken waar zij nauwelijks een blik voor over heeft. Hij heeft het air van een dichter, denkt ze. Maar ze zet het snel weer uit haar hoofd, dat beeld past niet bij zijn soort.

Ineens klinkt er lawaai achter hen. Ze verdraaien hun nek voor een vrachtwagen die piepend remt. Aan de zijkant hangt een man die eraf springt en hard wegrent. De blik van mevrouw F. keert terug naar de man bij de zee. Hij heeft zijn handen in zijn zakken en staat nu verder weg; het water komt al bij zijn voeten.

Ze vraagt zich af waar hij vandaan komt, hoe hij hierheen is gekomen, ze zou wel meer willen weten over zijn tocht. Als ze zijn afkomst met meneer M. be-

spreekt, reiken de golven tot de knieën van de man. Hij wankelt alsof hij ontworteld is. Het waait, de wind brengt het luchtje dat hij op heeft naar de neus van mevrouw F. Ze wil niet weten hoe vertrouwd het ruikt, naar haar overleden minnaar, dat luchtje dat opstijgt uit de hals van deze vreemde man.

Mevrouw F. zucht en veegt een lok haar achter haar oren. Hoog boven hen krijsen de meeuwen. Zij en meneer M. kruipen wat dichtert tegen elkaar aan, haken hun armen in elkaar, staan op en schuifelen in de richting van de man. Hun lange passen zijn met de jaren korter geworden. Hun tragere tempo wordt gecompenseerd door de harmonie van de ouderdom, ze behoeden elkaar voor de val. 15

Mevrouw F. vertelt haar partner wat haar heeft getroffen in de artikelen die ze heeft gelezen: het pensioen waar ze voor hebben gewerkt zal halveren in waarde, zegt ze. Misschien moeten ze terug naar de stad, hun tweede huis verkopen. En de tijden van vrede zijn ook voorbij.

Meneer M. ziet een schip in de verte. Kijk, zegt hij tegen mevrouw F. Het zwarte zwijn. Net als meneer M. hoofdschuddend lacht, draait de man zich om en kijkt hen aan. Hij draagt een gedicht voor, met luide stem en aangeleerd Brits accent:

*Ik moet naar zee, het getij verloopt en het ziedende water trekt,
hoe zou ik het in de wind slaan als de woeste lokroep wekt.*

‘De zeekoorts’, mompelt mevrouw F. Meneer M. kijkt haar aan, het gedicht dat met de schepen uit Groot-Brittannië naar hun kusten is gekomen zingt rond in hun beider hoofd. De man vult zijn longen en
16 gaat verder:

*Ik moet naar zee, ik moet weer terug naar het zwervende
bestaan
van de meeuwen en de walvis, waar kou en wind striemen en
slaan,
waar ik verlang naar een sterk verhaal van een medezwerper
als vertier,
naar een zoete droom, slaap die verkwikt na het maken van
kwartier.*

Als het gedicht uit is, keert hij zich om naar de zee met zijn handen achter zijn rug. Meneer M. haalt zijn schouders op. Kom, zegt hij, en hij trekt aan de arm van mevrouw F.

Maar mevrouw F. blijft staan.

Het water komt hoger, inmiddels bijna tot het middel van de man. Boven zee gaat de zon onder.